

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพ ปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อและการรับรู้ ของประชาชนในชุมชนแออัด เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านประชากร และพฤติกรรมสุขภาพ (ตารางที่ 3-9)

ส่วนที่ 2 ระดับการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ (ตารางที่ 10-14)

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่างๆ กับพฤติกรรมสุขภาพ (ตารางที่ 15-21)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านประชากรและพฤติกรรมสุขภาพ

1.1 ข้อมูลทั่วไปด้านประชากร

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามตัวแปรด้านประชากร

คุณลักษณะด้านประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	246	61.5
หญิง	154	38.5
รวม	400	100.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	56	14.0
30-39	85	21.3
40-49	81	20.2
50-59	92	23.0
60-69	42	10.5
70 ปีขึ้นไป	44	11.0
รวม	400	100.0
อายุเฉลี่ย 47.09 ปี มัธยฐาน 46 ปี SD = 15.38 ปี อายุต่ำสุด 19 ปี สูงสุด 89 ปี		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. สถานภาพสมรส		
โสด	46	11.5
แต่งงาน	277	69.2
หย่า/แยกกันอยู่	29	7.3
หม้าย	48	12.0
รวม	400	100.0
4. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	79	19.8
ประถมศึกษา	167	41.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	61	15.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	63	15.7
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	19	4.8
ปริญญาตรี	11	2.8
รวม	400	100.0
5. อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	114	28.5
พนักงานบริษัท	35	8.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	22	5.5
กิจการส่วนตัว/ค้าขาย	144	36.0
อยู่บ้านไม่ได้ทำงาน	84	21.0
นักศึกษา	1	0.3
รวม	400	100.0
6. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	24	6.0
5,000 - 10,000	194	48.5
10,001-20,000	132	33.0
20,001-30,000	18	4.5
30,001-40,000	11	2.7
40,001-50,000	7	1.8
มากกว่า 50,000 บาท	14	3.5
รวม	400	100.0
รายได้เฉลี่ย 15,104.58 บาท	มีฐาน 10,000 บาท	SD = 17,593.80 บาท
รายได้ต่ำสุด 1,500 บาท	สูงสุด 180,000 บาท	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ศาสนา		
พุทธ	317	79.2
คริสต์	11	2.8
อิสลาม	72	18.0
รวม	400	100.0

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดของข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เป็นเพศชาย 246 คน หญิง 154 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 และ 38.5 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 50-59 ปี (ร้อยละ 23.0) อายุต่ำสุด 19 ปี สูงสุด 89 ปี เฉลี่ย 47.09 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 69.2 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 41.7) รองลงมาคือไม่ได้เรียนและจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (ร้อยละ 19.8 และ 15.7 ตามลำดับ)

ในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ร้อยละ 36.0 มีอาชีพค้าขายหรือทำกิจการส่วนตัว รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 28.5 และอยู่บ้านไม่ได้ทำงานร้อยละ 21.0 สำหรับรายได้ครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 43.0) รองลงมาคือ มีรายได้ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 33.0 รายได้ต่ำสุด 1,500 บาท สูงสุด 180,000 บาทต่อเดือน ส่วนข้อมูลการนับถือศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 79.2) รองลงมาคือ อิสลามและคริสต์ ร้อยละ 18.0 และ 2.8 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 การปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ 6 ด้าน

1. พฤติกรรมด้านการรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยของการรับประทานอาหารประเภทต่าง ๆ ใน 1 สัปดาห์

ความบ่อยที่ รับประทานอาหารใน 1 สัปดาห์	ประเภทของการรับประทานอาหาร [จำนวน (ร้อยละ)]					
	อาหารครบ 5 หมู่	อาหารที่มี กากใยสูง	อาหารที่มี ไขมันสูง	ดื่มนมวันละ 1-2 แก้ว	รับประทาน อาหารมื้อเช้า	รับประทานครบ 3 มื้อใน 1 วัน
ทุกวัน	203(50.7)	181(45.2)	49(12.3)	43(10.8)	187(46.7)	203(50.7)
4-6 วัน	100(25.0)	130(32.5)	174(43.5)	93(23.3)	118(29.5)	120(30.0)
1-3 วัน	75(18.8)	86(21.5)	161(40.2)	133(33.2)	72(18.0)	57(14.3)
ไม่เคยเลย	22(5.5)	3(0.8)	16(4.0)	131(32.7)	23(5.8)	20(5.0)
รวม	400(100)	400(100)	400(100)	400(100)	400(100)	400(100)

จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่มีการรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ทุกวัน (ร้อยละ 50.7) รับประทานอาหารที่มีกากใยสูงทุกวัน (ร้อยละ 45.2) รับประทานอาหารที่มีไขมันสูง 4-6 วันใน 1 สัปดาห์ (ร้อยละ 43.5) ดื่มนมวันละ 1-2 แก้ว เพียง 1-3 วัน ใน 1 สัปดาห์ (ร้อยละ 33.2) และกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 32.7 ไม่เคยดื่มนมเลย

การรับประทานอาหารมื้อเช้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ รับประทานอาหารเช้าทุกวัน (ร้อยละ 46.7) มีการรับประทานครบทั้ง 3 มื้อใน 1 วัน (ร้อยละ 50.7) ส่วนการปรุงรสอาหารให้หวาน/เค็มขึ้นกว่าเดิม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 49.2)

2. พฤติกรรมด้านการสูบบุหรี่

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่

พฤติกรรมการสูบบุหรี่	ชาย	หญิง	รวม (ร้อยละ)
1. การสูบบุหรี่			
สูบประจำทุกวัน	48	8	56 (14.0)
สูบบ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง)	47	-	47 (11.8)
นาน ๆ ครั้ง (เดือนละ 1-3 ครั้ง)	48	17	65 (16.2)
ไม่สูบ	103	129	232 (58.0)
รวม	246	154	400 (100.0)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

พฤติกรรมการสูบบุหรี่	ชาย	หญิง	รวม (ร้อยละ)
2. จำนวนปีที่สูบบุหรี่ (จำนวนตัวอย่าง 168 คน)			
ต่ำกว่า 1 ปี	2	4	6 (3.6)
1-5 ปี	49	13	62 (36.9)
6-10 ปี	57	5	62 (36.9)
11-15 ปี	15	3	18 (10.7)
มากกว่า 15 ปี	20	-	20 (11.9)
รวม	143	25	168 (100.0)
3. จำนวนมวนที่สูบต่อวัน (จำนวนตัวอย่าง 168 คน)			
1-5 มวน	63	20	83 (49.4)
6-10 มวน	62	3	65 (38.7)
11-15 มวน	10	1	11 (6.5)
16-20 มวน	5	1	6 (3.6)
มากกว่า 20 มวน	3	-	3 (1.8)
รวม	143	25	168 (100.0)

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 58.0) รองลงมาคือ สูบนาน ๆ ครั้ง (ประมาณ 1-3 ครั้งต่อเดือน) และสูบประจำทุกวัน (ร้อยละ 16.2 และ 14.0 ตามลำดับ)

ในรายชื่อที่สูบบุหรี่จำนวน 168 คน พบว่า สูบมานาน 1-5 ปี และ 6-10 ปี มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 36.9 ส่วนใหญ่สูบบุหรี่วันละ 1-5 มวน (ร้อยละ 49.4) และร้อยละ 38.7 สูบบุหรี่วันละ 6-10 มวน สัดส่วนของผู้ที่สูบบุหรี่เป็นเพศชาย : หญิง เท่ากับ 5.7 : 1

3. พฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามพฤติกรรมการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	ชาย	หญิง	รวม (ร้อยละ)
1. การดื่มสุรา/เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
ดื่มประจำทุกวัน	14	1	15 (3.8)
ดื่มบ่อยครั้ง (สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง)	42	5	47 (11.7)
นาน ๆ ครั้ง (เดือนละ 1-3 ครั้ง)	69	20	89 (22.3)
ไม่ดื่ม	121	128	249 (62.2)
รวม	246	154	400 (100)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	ชาย	หญิง	รวม (ร้อยละ)
2. ประเภทของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (จำนวนตัวอย่าง 151 คน)			
สุรา	35	5	38 (25.1)
เบียร์	66	16	82 (54.3)
ไวน์	1	-	1 (0.7)
เหล้าขาว	2	1	3 (2.0)
ขาดองเหล้า	23	4	27 (17.9)
รวม	125	26	151 (100)
3. ปริมาณการดื่มต่อครั้ง * (จำนวนตัวอย่าง 151 คน)			
1-3 แก้ว	54	11	65 (43.0)
4-6 แก้ว	58	12	70 (46.4)
มากกว่า 6 แก้ว	13	3	16 (10.6)
รวม	125	26	151 (100)

* แก้วละ 240 ซีซี

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 62.2 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ รองลงมาร้อยละ 22.3 จะดื่มนานๆ ครั้ง มีเพียงร้อยละ 11.7 ที่ดื่มบ่อยครั้ง และร้อยละ 3.8 ดื่มเป็นประจำทุกวัน เมื่อพิจารณาในกลุ่มที่ดื่ม พบว่ามีการดื่มเบียร์มากที่สุด (ร้อยละ 54.3) รองลงมาคือ สุรา ขาดองเหล้า ร้อยละ 25.1 และ 17.9 ตามลำดับ สำหรับปริมาณการดื่มในแต่ละครั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 46.4 ดื่มครั้งละ 4-6 แก้ว และดื่มครั้งละ 1-3 แก้ว ร้อยละ 43.0 สัดส่วนผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพศชาย : หญิง เท่ากับ 4.8 : 1

4. พฤติกรรมการออกกำลังกาย

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามพฤติกรรมการออกกำลังกาย

การออกกำลังกาย	ชาย	หญิง	รวม (ร้อยละ)
1. การมีกิจกรรมออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา			
ไม่มี	69	64	133 (33.3)
น้อยกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์	129	78	207 (51.7)
3-5 ครั้ง/สัปดาห์	39	7	46 (11.5)
มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	9	5	14 (3.5)
รวม	246	154	400 (100)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การออกกำลังกาย	ชาย	หญิง	รวม (ร้อยละ)
2. การออกกำลังกายจนมีเหงื่อออก (จำนวนตัวอย่าง 267 คน)			
นาน ๗ ครั้ง	115	70	185 (69.3)
บ่อยครั้ง	47	10	57 (21.3)
ทุกครั้ง	15	10	25 (9.4)
รวม	177	90	267 (100)
3. เวลาที่ใช้ออกกำลังกายแต่ละครั้ง (จำนวนตัวอย่าง 267 คน)			
น้อยกว่า 20 นาที	55	41	96 (36.0)
20-30 นาที	78	32	110 (41.2)
มากกว่า 30 นาที	44	17	61 (22.8)
รวม	177	90	267 (100)

จากจำนวนตัวอย่าง 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.7 ออกกำลังกาย น้อยกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 33.3 ไม่มีกิจกรรมออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเลย เมื่อวิเคราะห์กลุ่มที่มีกิจกรรมออกกำลังกาย จำนวน 267 คน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลาออกกำลังกายแต่ละครั้งนาน 20-30 นาที (ร้อยละ 41.2) รองลงมาคือ ออกกำลังกายน้อยกว่า 20 นาที ร้อยละ 36.0 มีเพียงร้อยละ 22.8 ที่ออกกำลังกายมากกว่า 30 นาทีต่อครั้ง สัดส่วนเพศชาย : หญิง ที่มีกิจกรรมการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา เท่ากับ 2 : 1

5. พฤติกรรมการจัดการกับความเครียด

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามพฤติกรรมการจัดการกับความเครียด

การจัดการกับความเครียด	การปฏิบัติพฤติกรรม [จำนวน (ร้อยละ)]				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นาน ๗ ครั้ง	ไม่เคยเลย	รวม
1. ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา	97 (24.2)	118 (29.5)	136 (34.0)	49 (12.3)	400 (100.0)
2. ระบายความรู้สึกหรือปรึกษาคนใกล้ชิด	13 (3.3)	132 (33.0)	209 (52.2)	46 (11.5)	400 (100.0)
3. ออกกำลังกาย	6 (1.5)	34 (8.5)	147 (36.8)	213 (53.2)	400 (100.0)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การจัดการกับความเครียด	การปฏิบัติพฤติกรรม [จำนวน (ร้อยละ)]				รวม
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย	
4. ระบายกับคนหรือสิ่งของ	4 (1.0)	65 (16.3)	149 (37.2)	182 (45.5)	400 (100.0)
5. แยกตัวอยู่คนเดียว	2 (0.5)	56 (14.0)	175 (43.7)	167 (41.8)	400 (100.0)
6. เลิกคิดที่จะแก้ปัญหา	2 (0.5)	49 (12.3)	192 (48.0)	157 (39.2)	400 (100.0)
7. หลีกหนีจากสถานการณ์	14 (3.5)	51 (12.8)	122 (30.5)	213 (53.2)	400 (100.0)

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการกับความเครียด ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เช่น ไปทำบุญ ฟังเทศน์ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ส่วนใหญ่ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 34.0) มีการระบายความรู้สึกหรือปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับคนใกล้ชิด โดยปฏิบัตินาน ๆ ครั้งเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.2) ส่วนการผ่อนคลายภาวะเครียดด้วยการออกกำลังกายหรือออกแรง พบว่ากลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 53.2 ไม่เคยปฏิบัติ

การระบายความเครียดกับคนอื่นหรือสิ่งของ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ (ร้อยละ 45.5) สำหรับการแยกตัวอยู่คนเดียว มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.7 ที่ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง รองลงมาคือ ไม่ได้ปฏิบัติเลย ร้อยละ 41.8 พฤติกรรมการจัดการกับความเครียดในการเลิกคิดที่จะแก้ปัญหาเพราะรู้สึกท้อแท้หมดหวัง พบว่าร้อยละ 48.0 มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง รองลงมาคือ ไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 39.2 และพฤติกรรมการพยายามหลีกหนีจากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ (ร้อยละ 53.2) รองลงมาคือ ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 30.5

6. พฤติกรรมการตรวจสอบภาพประจำปี

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามพฤติกรรมการตรวจสอบภาพประจำปี

การตรวจสอบภาพประจำปี	การตรวจสอบภาพ [จำนวน (ร้อยละ)]				รวม
	ทุกปี	ทุก 1-2 ปี	ทุก 3-5 ปี	ไม่เคยเลย	
1. ตรวจสอบภาพประจำปี (ความดันโลหิต ตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ)	42 (10.5)	86 (21.5)	132 (33.0)	140 (35.0)	400 (100.0)
2. ตรวจฟันกับทันตแพทย์หรือ เจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุข	25 (6.3)	57 (14.2)	110 (27.5)	208 (52.0)	400 (100.0)

การวิเคราะห์พฤติกรรมการตรวจสุขภาพประจำปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยไปรับการตรวจเลยร้อยละ 35.0 และร้อยละ 33.0 ไปรับการตรวจสุขภาพทุก 3-5 ปี มีเพียงร้อยละ 10.5 เท่านั้นที่ไปตรวจสุขภาพทุกปี ส่วนตรวจฟัน ส่วนใหญ่ไม่เคยไปตรวจเลย (ร้อยละ 52.0) ไปตรวจฟันทุก 3-5 ปี ร้อยละ 27.5 และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้น ที่ไปตรวจฟันทุกปี

ส่วนที่ 2 ระดับการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยด้านความรู้ - การรับรู้

2.1 ระดับการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

ตารางที่ 10 ระดับพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้านและโดยรวม

พฤติกรรมสุขภาพ	ระดับพฤติกรรมสุขภาพ [จำนวน (ร้อยละ)]				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ไม่เหมาะสม	รวม
โดยรวม 6 พฤติกรรม	13 (3.3)	162 (40.5)	210 (52.5)	15 (3.7)	400 (100.0)
รายพฤติกรรม					
1. การรับประทานอาหาร	128 (32.0)	144 (36.0)	121 (30.2)	7 (1.8)	400 (100.0)
2. การไม่สูบบุหรี่	232 (58.0)	65 (16.2)	47 (11.8)	56 (14.0)	400 (100.0)
3. การไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	249 (62.3)	89 (22.3)	47 (11.7)	15 (3.7)	400 (100.0)
4. การออกกำลังกาย	14 (3.5)	46 (11.5)	207 (51.7)	133 (33.3)	400 (100.0)
5. การจัดการกับความเครียด	50 (12.5)	218 (54.5)	131 (32.7)	1 (0.3)	400 (100.0)
6. การตรวจสุขภาพประจำปี	38 (9.5)	38 (9.5)	116 (29.0)	208 (52.0)	400 (100.0)

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมสุขภาพ จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่ามีการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือระดับดี ร้อยละ 40.5 ส่วนพฤติกรรมสุขภาพในระดับดีมากและไม่เหมาะสมพบว่ามีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 3.3 และ 3.7 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกเป็นรายพฤติกรรม พบว่าในด้านการรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 36.0) รองลงมาคือ ดีมากและปานกลาง (ร้อยละ 32.0 และ 30.2 ตามลำดับ) มีเพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้น ที่มีพฤติกรรมด้านการรับประทานอาหารไม่เหมาะสม

พฤติกรรมด้านการไม่สูบบุหรี่ การไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับดีมาก (ร้อยละ 58.0 และ 62.3 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมด้านการออกกำลังกาย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถึงร้อยละ 51.7 มีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น ที่มีการออกกำลังกายในระดับดีมาก

ในด้านพฤติกรรมการจัดการกับความเครียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับดี (ร้อยละ 54.5) รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการตรวจสุขภาพประจำปี พบว่าส่วนใหญ่ยังมีการปฏิบัติไม่เหมาะสมถึงร้อยละ 52.0 มีเพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น มีพฤติกรรมตรวจสุขภาพในระดับดีมาก

2.2 คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

ตารางที่ 11 พิสัยค่าคะแนน คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพรายด้านและโดยรวม 6 พฤติกรรม

พฤติกรรมสุขภาพ	ค่าคะแนน		\bar{X}	SD	พฤติกรรมเฉลี่ยระดับ
	ต่ำสุด	สูงสุด			
โดยรวม 6 พฤติกรรม	160	399	258.21	35.11	ปานกลาง
1. การรับประทานอาหาร	40	135	100.76	16.70	ดี
รับประทานอาหารครบ 5 หมู่	5	20	16.05	4.67	ดีมาก
รับประทานอาหารที่มีกากใยสูง	5	20	16.11	4.03	ดีมาก
ไม่รับประทานอาหารที่มีไขมันสูง	5	20	11.80	3.73	ปานกลาง
ดื่มนมวันละ 1-2 แก้ว	5	20	10.60	4.94	ปานกลาง
รับประทานอาหารมือเช้า	5	20	15.86	4.61	ดี
รับประทานอาหารครบ 3 มื้อ/1 วัน	5	20	16.33	4.42	ดีมาก
ไม่ปรุงรสอาหารให้หวาน/เค็มขึ้น	5	20	14.01	4.43	ดี
2. การไม่สูบบุหรี่	5	20	15.91	5.54	ดี
3. การไม่ดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	5	20	17.15	4.20	ดีมาก
4. การออกกำลังกาย	25	100	46.31	18.83	ไม่เหมาะสม
5. การจัดการกับความเครียด	39	84	58.97	7.49	ดี
ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา	3	12	7.97	2.94	ดี
ระบายความรู้สึก/ปรึกษาคนใกล้ชิด	3	12	6.84	2.12	ปานกลาง
ผ่อนคลายด้วยการออกกำลังกาย	3	12	4.75	2.13	ไม่เหมาะสม
ระบายความเครียดกับคน/สิ่งของ	3	12	9.82	2.29	ดีมาก
แยกตัวอยู่คนเดียว	3	12	9.80	2.14	ดีมาก
เลิกคิดที่จะแก้ปัญหา	3	12	9.78	2.05	ดีมาก
หลีกเลี่ยงจากสถานการณ์	3	12	10.01	2.49	ดีมาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พฤติกรรมสุขภาพ	ค่าคะแนน		\bar{X}	SD	พฤติกรรม เฉลี่ยระดับ
	ต่ำสุด	สูงสุด			
6. การตรวจสอบสุขภาพประจำปี	10	40	19.11	8.93	ไม่เหมาะสม
ตรวจสอบสุขภาพ	5	20	10.38	4.95	ปานกลาง
ตรวจฟัน	5	20	8.74	4.61	ไม่เหมาะสม

การวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพโดยรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 400 คน มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ 258.21 คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง จากพิสัยคะแนนรวมพฤติกรรมทุกด้าน 101-404 คะแนน คะแนนที่ได้ต่ำสุดคือ 160 คะแนน สูงสุด 399 คะแนน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมสุขภาพที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติในระดับดี คือ การรับประทานอาหาร การไม่สูบบุหรี่ และการจัดการกับความเครียด ส่วนพฤติกรรมสุขภาพ ที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติไม่เหมาะสมคือ การออกกำลังกายและการตรวจสอบสุขภาพประจำปี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 พิสัยคะแนน คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมสุขภาพ โดยรวม 6 ด้าน จำแนกตามคุณลักษณะด้านประชากร

คุณลักษณะด้านประชากร	ค่าคะแนน		\bar{X}	SD	ระดับพฤติกรรมสุขภาพ
	ต่ำสุด	สูงสุด			
1. เพศ					
ชาย	160	375	255.71	34.73	ปานกลาง
หญิง	190	399	262.21	35.45	ปานกลาง
2. อายุ					
น้อยกว่า 30 ปี	160	363	266.64	37.08	ดี
30-39	189	375	256.92	41.14	ปานกลาง
40-49	180	331	257.75	33.13	ปานกลาง
50-59	192	399	256.96	33.10	ปานกลาง
60-69	191	322	254.10	34.42	ปานกลาง
70 ปีขึ้นไป	200	311	257.55	27.71	ปานกลาง
3. สถานภาพสมรส					
โสด	181	376	264.04	47.55	ดี
แต่งงาน	160	352	255.51	32.30	ปานกลาง
หย่า/แยกกันอยู่	196	331	267.69	34.94	ดี
หม้าย	200	399	262.50	35.98	ปานกลาง
4. ระดับการศึกษา					
ไม่ได้เรียน	197	322	257.10	29.56	ปานกลาง
ประถมศึกษา	190	399	254.44	32.45	ปานกลาง
มัธยมต้น	160	352	254.82	35.69	ปานกลาง
มัธยมปลาย	181	375	266.00	39.06	ดี
อนุปริญญา	201	372	270.47	50.64	ดี
ปริญญาตรี	214	348	276.64	42.47	ดี
5. อาชีพ					
รับจ้างทั่วไป	190	363	255.55	35.97	ปานกลาง
พนักงานบริษัท	180	372	250.11	40.00	ปานกลาง
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	181	375	277.50	54.49	ดี
กิจการส่วนตัว/ค้าขาย	160	399	262.97	30.87	ดี
อยู่บ้านไม่ได้ทำงาน	191	312	251.90	29.99	ปานกลาง
นักศึกษา	266	266	266.00	0	ดี
6. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน					
ต่ำกว่า 5,000 บาท	192	375	245.54	41.61	ปานกลาง
5,000-10,000	180	399	255.27	35.12	ปานกลาง
10,001-20,000	160	340	261.17	35.22	ปานกลาง

ตารางที่ 12 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านประชากร	ค่าคะแนน		\bar{X}	SD	ระดับพฤติกรรม สุขภาพ
	ต่ำสุด	สูงสุด			
20,001-30,000	226	308	264.28	26.47	ดี
30,001-40,000	208	290	268.64	22.83	ดี
40,001-50,000	207	283	255.71	25.53	ปานกลาง
มากกว่า 50,000	215	348	278.07	35.39	ดี
7. ศาสนา					
พุทธ	160	399	360.87	36.91	ปานกลาง
คริสต์	237	311	264.91	24.23	ดี
อิสลาม	206	306	245.51	24.06	ปานกลาง

พฤติกรรมสุขภาพโดยรวมทั้ง 6 ด้าน เมื่อวิเคราะห์แยกตามคุณลักษณะด้านประชากร พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชาย มีการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพถูกต้องในระดับปานกลาง โดยเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าชาย (262.21 และ 255.71 ตามลำดับ) และพบว่าความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .111$ ในตารางที่ 15)

2. เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า ผู้ที่อายุน้อยกว่า 30 ปี มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพสูงที่สุด กลุ่มอายุ 60-69 ปี มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (266.54 และ 254.10 ตามลำดับ) และความแตกต่างของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในผู้ที่มีอายุต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .475$ ในตารางที่ 15)

3. ผู้ที่มีสถานภาพสมรส หย่า/แยกกันอยู่ มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพสูงที่สุด ในขณะที่ผู้ที่แต่งงานแล้วมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (267.69 และ 255.51 ตามลำดับ) และความแตกต่างของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในผู้ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .217$ ในตารางที่ 15)

4. ในกลุ่มที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพสูงที่สุด และพบว่าผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (276.64 และ 254.44 ตามลำดับ) และความแตกต่างของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .130$ ในตารางที่ 15)

5. ผู้ที่ประกอบอาชีพ รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพสูงที่สุด ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพทำงานบริษัทมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (277.50 และ 250.11 ตามลำดับ) และความแตกต่างของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในผู้ที่มีอาชีพต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .016$ ในตารางที่ 15)

6. กลุ่มที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาทมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพสูงที่สุด และพบว่า ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาทมี

คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (278.07 และ 245.54 ตามลำดับ) และความแตกต่างของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในผู้ที่มิวายได้ครอบครัวต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .010$ ในตารางที่ 15)

7. ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพสูงที่สุด ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (264.91 และ 245.51 ตามลำดับ) และความแตกต่างของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .016$ ตารางที่ 15)

2.3 ระดับของปัจจัยด้านความรู้ – การรับรู้

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้

ปัจจัยด้านความรู้ – การรับรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความรู้ด้านสุขภาพ		
สูง (16.80-21.00)	96	24.0
ปานกลาง (10.50-16.79)	268	67.0
ต่ำ (0-10.49)	36	9.0
รวม	400	100.0
2. เจตคติต่อสุขภาพ		
ดี (66.00-88.00)	79	19.8
ไม่แน่ใจ (44.00-65.99)	321	80.2
ด้านลบ (22.00-43.99)	-	-
รวม	400	100.0
3. ค่านิยมต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ		
ดี (37.44-48.00)	84	21.0
พอใช้ (26.72-37.43)	274	68.5
ไม่ดี (16.00-26.71)	42	10.5
รวม	400	100.0
4. ความเชื่อและการรับรู้ทางด้านสุขภาพ		
สูง (54.00-72.00)	215	53.7
ปานกลาง (36.00-53.99)	184	46.0
ต่ำ (18.00-35.99)	1	0.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 67.0 มีความรู้ทางด้านสุขภาพในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ในด้านเจตคติต่อสุขภาพพบว่า ร้อยละ 80.2 มีเจตคติใน

ทิศทางไม่แน่ใจหรือปานกลาง มีค่านิยมต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 68.5 และพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.7 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อและการรับรู้ทางด้านสุขภาพในระดับสูง

ตารางที่ 14 พิสัยคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้

ปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้	จำนวนข้อ	พิสัยคะแนน	ค่าคะแนน		\bar{X}	SD	เฉลี่ยระดับ
			ต่ำสุด	สูงสุด			
ความรู้	21	0-21	5	21	14.49	2.80	ปานกลาง
เจตคติ	22	22-88	44	81	60.78	6.43	ไม่แน่ใจ
ค่านิยม	16	16-48	23	48	33.00	5.15	พอใช้
ความเชื่อและการรับรู้	18	18-72	35	72	53.27	5.95	ปานกลาง

จากการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยในด้าน ความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อและการรับรู้ ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า คะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 ปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้

1. ความรู้ทางด้านสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 14.49 คะแนน (พิสัย 0-21 คะแนน) ค่าคะแนนต่ำสุดและสูงสุดคือ 5 และ 21 คะแนน ตามลำดับ
2. เจตคติต่อสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลางหรือมีเจตคติในทิศทางไม่แน่ใจ คะแนนเฉลี่ย 60.78 คะแนน (พิสัย 22-88 คะแนน) ค่าคะแนนต่ำสุดและสูงสุดคือ 44 และ 81 ตามลำดับ
3. ค่านิยมต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 33.00 คะแนน (พิสัย 16-48 คะแนน) ค่าคะแนนต่ำสุดและสูงสุดคือ 23 และ 48 คะแนน ตามลำดับ
4. ความเชื่อและการรับรู้ทางสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 53.27 คะแนน (พิสัย 18-72 คะแนน) ค่าคะแนนต่ำสุดและสูงสุดคือ 35 และ 72 คะแนน ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมสุขภาพ

3.1 ความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพ ตามคุณลักษณะด้านประชากร

คะแนนพฤติกรรมสุขภาพที่ใช้เปรียบเทียบกับความแตกต่างตามคุณลักษณะด้านประชากร เป็นผลรวมของพฤติกรรมสุขภาพ จำนวน 19 ข้อ (แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ การรับประทานอาหาร การสูบบุหรี่ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การออกกำลังกาย การจัดการกับความเครียด และการตรวจสุขภาพประจำปี) แต่ละข้อมีคะแนน 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่เหมาะสม

คิดคะแนนตามเกณฑ์และร้อยละของน้ำหนักคะแนนในแต่ละด้าน ดังรายละเอียดในบทที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนั้นจะมีคะแนนรวมพฤติกรรมสุขภาพ ตั้งแต่ 101-404 คะแนน

ตารางที่ 15 แสดง p-value ความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม 6 ด้านและรายด้าน จำแนกตามคุณลักษณะด้านประชากร **

พฤติกรรมสุขภาพ	อาหาร	บุหรี่ย	สุรา	ออกกำลังกาย	ความเครียด	ตรวจสุขภาพ	รวมทุกด้าน
คุณลักษณะด้านประชากร							
เพศ	.701	.000*	.000*	.000*	.002*	.002*	.111
อายุ	.098	.033*	.001*	.000*	.390	.005*	.475
สถานภาพสมรส	.000*	.018*	.100	.021*	.214	.056	.217
การศึกษา	.344	.000*	.003*	.000*	.351	.004*	.130
อาชีพ	.000*	.010*	.012*	.000*	.029*	.000*	.016*
รายได้	.000*	.426	.232	.174	.415	.000*	.010*
ศาสนา	.000*	.106	.000*	.005*	.000*	.076	.001*

* มีความแตกต่างกัน/แตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

** ทดสอบโดย Mann-Whitney U test และ Kruskal-Wallis H test

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพ ตามคุณลักษณะด้านประชากร พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม ได้แก่ อาชีพ รายได้ของครอบครัว และการนับถือศาสนา ($p < .05$) และเมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพรายด้าน 6 ด้าน จำแนกตามคุณลักษณะด้านประชากรพบว่าลักษณะต่าง ๆ มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ดังนี้

1. เพศชายและหญิง มีพฤติกรรมสุขภาพทุกด้านแตกต่างกัน ($p < .05$) ยกเว้น พฤติกรรมการรับประทานอาหาร
2. กลุ่มตัวอย่างที่อายุต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพทุกด้านแตกต่างกัน ($p < .05$) ยกเว้นการรับประทานอาหาร และการจัดการกับความเครียด
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านต่อไปนี้แตกต่างกัน คือ การรับประทานอาหาร การสูบบุหรี่ และการออกกำลังกาย ($p < .05$)
4. กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านต่อไปนี้แตกต่างกัน คือ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออกกำลังกาย และการตรวจสุขภาพประจำปี ($p < .05$)
5. กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพทุกด้านแตกต่างกัน ($p < .05$)
6. กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร และการตรวจสุขภาพประจำปี แตกต่างกัน ($p < .05$)

7. กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพทุกด้านแตกต่างกัน ยกเว้นการสูบบุหรี่ และการตรวจสุขภาพประจำปี

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ กับพฤติกรรมสุขภาพ

การศึกษาความสัมพันธ์นี้ เป็นการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว (Bivariate) หรือเรียกว่า สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple correlation) และเป็นการดูว่าตัวแปร 2 ตัวนั้น มีความสัมพันธ์กันในระดับใดและทิศทางใด โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation)

ค่าที่ใช้บอกความสัมพันธ์คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of correlation) แทนด้วยสัญลักษณ์ r_s ค่าของ r_s จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 ค่าที่อยู่ตรงกลางคือ 0 หมายความว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงเลข การพิจารณาว่าตัวแปร 2 ตัวนั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันในระดับใด พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้⁽⁸⁰⁾

1. เมื่อ r_s มีค่า 0.8 ขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงหรือสูงมาก
2. เมื่อ r_s มีค่า 0.6-0.8 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
3. เมื่อ r_s มีค่า 0.4-0.6 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
4. เมื่อ r_s มีค่า 0.2-0.4 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
5. เมื่อ r_s มีค่าต่ำกว่า 0.2 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

r_s ไม่มีหน่วย ค่าต่ำสุดของ r_s คือ -1.0 และค่าสูงสุดคือ +1.0 กรณีที่ตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์กันแบบเส้นตรงนั้น ค่า r_s อาจจะมีค่าเป็น +1.0 หรือ -1.0 แล้วแต่ว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันหรือทิศทางบวก หรือสัมพันธ์ไปคนละทางหรือทิศทางลบ

r_s มีค่า +1.0 เรียกว่าตัวแปร 2 ตัวนี้มี perfect positive correlation

r_s มีค่า -1.0 เรียกว่าตัวแปร 2 ตัวนี้มี perfect negative correlation

r_s มีค่า 0 หมายถึงตัวแปร 2 ตัวนี้ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย (no correlation)

ถ้า r_s มีค่าติดเครื่องหมาย + หมายถึงตัวแปร 2 ตัวเปลี่ยนแปลงไปทางเดียวกัน

ถ้า r_s มีค่าติดเครื่องหมาย - หมายถึงตัวแปร 2 ตัวเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง

การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะแปลได้เพียงว่าตัวแปร 2 ตัวนั้น มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไรและในระดับใด แต่จะไม่แปลความหมายในเชิงความเป็นเหตุเป็นผลของ 2 ตัวแปรนั้น

ตารางที่ 16 แสดง p-value และ r_s ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ กับ พฤติกรรมสุขภาพ *

ปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้	p-value	r_s
ความรู้	.001	-.159
เจตคติ	.038	-.104
ค่านิยม	.000	.612
ความเชื่อและการรับรู้	.150	-.072

* ทดสอบโดยวิธี Spearman rank correlation coefficient

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ กับพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมทั้ง 6 ด้านพบว่า ค่านิยมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$) ความสัมพันธ์แปรผันในทิศทางเดียวกัน และระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r_s = 0.612$) เมื่อพิจารณาปัจจัยอื่นๆ พบว่า ความรู้และเจตคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .001$ และ $.038$) ความสัมพันธ์แปรผันในทิศทางตรงข้ามกัน และระดับความสัมพันธ์ต่ำ ($r_s = -0.159$ และ -0.104 ตามลำดับ) ส่วนปัจจัยด้านความเชื่อและการรับรู้พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .150$)

ตารางที่ 17 เมตริกแสดง p-value และ r_s ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และการรับรู้

	ความรู้	เจตคติ	ค่านิยม	ความเชื่อและการรับรู้
ความรู้	1.000	.423*	-.086	.502*
p =	.	.000	.085	.000
เจตคติ	.423*	1.000	-.070	.475*
p =	.000	.	.164	.000
ค่านิยม	-.086	-.070	1.000	-.101*
p =	.085	.164	.	.044
ความเชื่อและการรับรู้	.502*	.475*	-.101*	1.000
p =	.000	.000	.044	.

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกันของปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ทั้ง 4 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ได้แก่

1. ความรู้ทางด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับเจตคติ ความเชื่อและการรับรู้ โดยความสัมพันธ์แปรผันในทิศทางเดียวกัน และความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r_s = 0.423$ และ 0.502 ตามลำดับ)

2. เจตคติต่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อและการรับรู้ ในระดับปานกลาง ($r_s = 0.475$) และความสัมพันธ์แปรผันในทิศทางเดียวกัน

3. ค่านิยมต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับ ความเชื่อและการรับรู้ในระดับต่ำ ($r_s = - 0.101$) และความสัมพันธ์แปรผันในทิศทางตรงข้ามกัน

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Test of Association) ของคุณลักษณะด้านประชากร กับปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ ซึ่งข้อมูลที่เป็นตัวแปรในการทดสอบ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือ Category data ใช้วิธีการทดสอบโดย Pearson Chi-square test และเนื่องจากข้อจำกัดของการใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ ที่ไม่ควรมีความถี่ที่คาดไว้ในแต่ละ cell ต่ำกว่า 5 เกินร้อยละ 20 ของจำนวน cell ทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการจำแนกกลุ่มของคุณลักษณะต่างๆ ด้านประชากร ให้มีจำนวนระดับลดลง ด้วยเหตุผลจากข้อจำกัดในการใช้สถิติ ส่วนตัวแปรด้านความรู้-การรับรู้ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อและการรับรู้ ซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ระดับ สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะลดระดับตัวแปรความเชื่อและการรับรู้ ลงเป็น 2 ระดับ เนื่องจากในข้อมูลพบว่า ค่าความถี่ของความเชื่อและการรับรู้ ในระดับ 'น้อย' มีจำนวนน้อย จะทำให้ไม่สามารถใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ได้ รายละเอียดการจัดกลุ่มทดสอบมีดังนี้

1. คุณลักษณะด้านประชากร ประกอบด้วย

1.1 เพศ : ชาย, หญิง

1.2 อายุ : น้อยกว่า 30 ปี, 30-39, 40-49, 50-59, 60-69, 70 ปีขึ้นไป

1.3 สถานภาพสมรส : โสด, แต่งงาน, หย่า/แยก/หม้าย

1.4 ระดับการศึกษา : ไม่ได้เรียน, ประถม, มัธยม, อนุปริญญา/ปริญญาตรี

1.5 อาชีพ : รับจ้างทั่วไป, พนักงานบริษัท/ราชการ/รัฐวิสาหกิจ,

กิจการส่วนตัว/ค้าขาย, อยู่บ้านไม่ได้ทำงาน/นักศึกษา

1.6 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน : ไม่เกิน 10,000 บาท, 10,001-20,000
มากกว่า 20,000 บาท

1.7 ศาสนา : พุทธ, คริสต์/อิสลาม

2. ปัจจัยด้านความรู้-การรับรู้ ประกอบด้วย

2.1 ความรู้ : มีความรู้ด้านสุขภาพในระดับ สูง, ปานกลาง, ต่ำ

2.2 เจตคติ : มีเจตคติต่อสุขภาพในทิศทางบวก, ไม่แน่ใจ, ทิศทางลบ

2.3 คำนิยม : มีค่านิยมต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพระดับ ดี, พอใช้, ไม่ดี

2.4 ความเชื่อและการรับรู้ : ระดับ มาก, ปานกลาง-น้อย

ตารางที่ 18 แสดง p-value ของความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับความรู้

คุณลักษณะด้านประชากร	X^2 -test	df	p-value
เพศ	5.90	2	.052
อายุ	20.30	10	.029*
สถานภาพสมรส	21.96	4	.000*
ระดับการศึกษา	10.79	6	.095
อาชีพ	30.29	6	.000*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	2.62	4	.624
ศาสนา	3.73	2	.155

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับความรู้ พบว่า อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .029, .000$ และ $.000$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 19 แสดง p-value ของความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับเจตคติ

คุณลักษณะด้านประชากร	X^2 -test	df	p-value
เพศ	6.12	1	.013*
อายุ	1.81	5	.875
สถานภาพสมรส	.01	2	.997
ระดับการศึกษา	5.50	3	.139
อาชีพ	25.72	3	.000*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	.14	2	.933
ศาสนา	17.76	1	.000*

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับเจตคติ พบว่า เพศ อาชีพ และศาสนา มีความสัมพันธ์กับเจตคติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .013, .000$ และ $.000$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 20 แสดง p-value ของความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับค่านิยม

คุณลักษณะด้านประชากร	X^2 -test	df	p-value
เพศ	13.75	2	.001*
อายุ	12.17	10	.274
สถานภาพสมรส	5.45	4	.245
ระดับการศึกษา	11.59	6	.072
อาชีพ	17.51	6	.008*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	14.31	4	.006*
ศาสนา	43.62	2	.000*

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับค่านิยม พบว่า เพศ อาชีพ รายได้ของครอบครัว และศาสนา มีความสัมพันธ์กับค่านิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .001, .008, .006$ และ $.000$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 21 แสดง p-value ของความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับความเชื่อและการรับรู้

คุณลักษณะด้านประชากร	X^2 -test	df	p-value
เพศ	7.43	1	.006*
อายุ	4.97	5	.420
สถานภาพสมรส	6.18	2	.045*
ระดับการศึกษา	5.44	3	.142
อาชีพ	21.80	3	.000*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	2.42	2	.298
ศาสนา	25.42	1	.000*

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากรกับความเชื่อและการรับรู้ พบว่า เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ และศาสนา มีความสัมพันธ์กับความเชื่อและการรับรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .006, .045, .000$ และ $.000$ ตามลำดับ)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านประชากร กับปัจจัยด้านความรู้ - การรับรู้ พบว่าระหว่าง 2 ปัจจัย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังนี้

1. ความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับ คุณลักษณะด้านประชากร ในด้าน อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพ
2. เจตคติต่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับเพศ อาชีพ และศาสนา
3. ค่านิยมต่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับเพศ อาชีพ รายได้ของครอบครัว และศาสนา
4. ความเชื่อและการรับรู้ มีความสัมพันธ์กับเพศ สถานภาพสมรส อาชีพ และศาสนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย